

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Mittuniversitetet Östersund
Institutionen för Samhällsvetenskap
Företagsekonomi C
C-uppsats
Vårterminen 2008

2008-06-03

Revisionspliktens försvinnande

– en kvalitativ studie om bankernas kreditbedömning av småföretag

Handledare:
Anna-Maria Jansson
Examinator:
Darush Yazdanfar

Författare:
Rima Harouki
Carina Hoffmann

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla som hjälpt till under arbetets gång. Ett stort tack till vår handledare Anna-Maria Jansson som väglett oss genom den svåra konsten att skriva uppsats. Anna-Maria har bistått med goda råd och reflektioner under arbetets gång vilket hjälpt oss fokusera på målet. Vi vill även tacka medlemmarna i vår seminariegrupp vars åsikter varit till stöd under uppsatsens framväxt.

Slutligen vill vi tacka våra respondenter för att de tagit sig tid och besvarat våra frågor. Utan deras hjälp hade det inte varit möjligt att slutföra denna uppsats.

Tack!

Östersund maj 2008

Rima Harouki

Carina Hoffmann

Abstrakt

Examensarbete i Företagsekonomi, Mittuniversitetet i Östersund

C-uppsats VT-2008

- Titel:* Revisionsplikten försvinnande – en kvalitativ studie om bankernas kreditbedömning av småföretag
- Författare:* Rima Harouki, Carina Hoffmann
- Handledare:* Anna-Maria Jansson
- Bakgrund & Problem:* Sverige har haft revisionsplikt för samtliga aktiebolag sedan 1983. I samband med medlemskapet i EU blev det möjligt att enligt EG:s fjärde direktiv tillåta att små bolag undantas från revisionsplikten, vilket är upp till de enskilda medlemsländerna att ta ställning till. I EU är det idag få som har kvar revisionsplikten för småföretag, Sverige är en av dem. Det förs diskussioner om huruvida Sverige ska avskaffa revisionsplikten och en utredning under ledning av justitierådet Bo Svensson presenterades nyligen, där man finner att nuvarande revisionsplikt bör avskaffas. Revisionens syfte är att ge trovärdighet åt den information som ett företag lämnar. För banker, i sin roll som kreditgivare, ingår det reviderade materialet som en del av beslutsunderlaget. Hur förhåller sig bankerna till ett eventuellt slopande av revisionsplikten?
- Syfte:* Uppsatsens syfte var att undersöka om avskaffad revisionsplikt påverkar kreditgivarnas beslutsprocess vid bedömning av kreditgivning.
- Metod:* Undersökningen består av kvalitativa intervjuer med respondenter från de fyra största bankerna i Sverige. Underlaget har sammanställts, analyserats och resulterat i våra slutsatser.
- Resultat & slutsats:* Undersökningen visade att bankerna med största sannolikhet även fortsättningsvis kommer att begära reviderade siffror vid utlåning.
- Nyckelord:* Revision, revisionsplikten, små aktiebolag, kreditgivning, banker

Abstract

Final assignment for Bachelor Degree in Business Administration, Mid Sweden University in Östersund

Spring term 2008

- Title:* Abolishment of statutory audit – a qualitative research on banks attitude when credit rating small businesses
- Author:* Rima Harouki, Carina Hoffmann
- Supervisor:* Anna-Maria Jansson
- Background & problem:* In Sweden the statutory audit has been mandatory for every corporation since 1983. With the membership in European Union it became possible to allow exception from statutory audit for small businesses, according to the fourth commission of EG. Today, in the European Union, there are few countries that still have statutory audit for smaller businesses, Sweden is one of them. There are discussions about whether Sweden should follow the trend of abolishment and an analysis management by the justice of the Supreme Court Bo Svensson was recently presented, which ended in the conclusion that statutory audit ought to be abolished. The purpose of statutory audit is to secure the credibility in the information presented by the companies. For banks, as a credit institution, audited material is of great significant. What is their attitude towards abolishment of the statutory audit?
- Aim:* Our aim is to find out if an abolishment of the statutory audit affects the decision process of the banks when granting credit.
- Method:* The research continues qualitative interviews with representatives of the four largest banks in Sweden. The collection of the material has been brought together, analyzed and resulted in our conclusions.
- Result & conclusion:* The study reveals that the banks most likely will continue to request audited economical reports in the future.
- Key words:* Audit, mandatory audit, small businesses, credit grant, credit institutions

Förkortningsförteckning

ABL	Aktiebolagslag
ALMI	Företagspartner
ÅRL	Årsredovisningslag
BFL	Bokföringslag
BFN	Bokföringsnämnden
BRÅ	Brottsförebyggande rådet
EG	Europeiska Gemenskaperna, namnet på det nuvarande EU
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
FASB	Financial Accounting Standard Board
NUTEK	Verket för näringslivsutveckling
SCB	Statistiska centralbyrån
SME	Small and Medium Enterprises
SOU	Statens Offentliga Utredningar

Innehåll

1. INLEDNING	1
1.1 Bakgrund	1
1.1.1 Revisionens historia	1
1.1.2 Företagsklimatet i Sverige	3
1.2 Problemdiskussion	3
1.3 Problemformulering	4
1.4 Syfte	4
1.5 Avgränsning	4
1.6 Disposition	5
2. TEORETISK REFERENSRAM	6
2.1 Revision	6
2.1.2 Revisionens syfte	6
2.2 Ansvarsmodell	7
2.3 Kvalitetskrav på redovisningsinformation	9
2.3.1 Revisionens nytta och kostnader	10
2.3.2 Reviderad årsboksluts betydelse vid lån.....	10
2.4 Kapitalmarknad	11
2.4.1 Finansieringsbehov för småföretag	12
2.4.2 Finansieringsmöjligheter för småföretag.....	12
2.4.3 Banken som kreditgivare	12
2.4.4 Bankens risker vid utlåning.....	13
2.4.5 Asymmetrisk Information	13
2.4.6 Bedömning av lån	15
2.5 Sammanfattning av teoretisk referensram	16
3. METOD	17
3.1 Ämnesval	17
3.2 Val av vetenskaplig undersökningsmetod	17
3.2.1 Alternativ metod.....	18
3.3 Val av vetenskaplig ansats	18
3.4 Tillvägagångssätt	19
3.4.1 Datainsamling	19
3.4.2 Urval.....	19
3.4.3 Intervjuguide.....	19
3.4.4 Genomförande av intervjuer	20

3.4.5 Bearbetning av intervjuer	20
3.5 Tillförlitlighet och giltighet	21
3.6 Källkritik	21
3.7 Metodreflektioner.....	22
4. EMPIRI	23
4.1 Intervju med Henrik Lindqvist, kontorschef Handelsbanken.....	23
4.1.1 Kreditgivning till företag	23
4.1.2 Revision.....	24
4.2 Intervju med Lars Frisk, företagsrådgivare Swedbank	24
4.2.1 Kreditgivning till företag	24
4.2.2 Revision.....	25
4.3 Intervju med Conny Åström, kontorschef Nordea	26
4.3.1 Kreditgivning till företag	26
4.3.2 Revision.....	27
4.4 Intervju med Mikael Carlson, kontorschef SEB	28
4.4.1 Kreditgivning till företag	28
4.4.2 Revision.....	29
4.5 Sammanfattning av empirisk data	30
5. RESULTAT	31
5.1 Kreditbedömningsprocessen	31
5.2 Revisorns och reviderat materials betydelse	32
6. SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	35
6.1 Hur påverkas företagen?	35
6.2 Egna reflektioner	36
6.3 Förslag till fortsatta studier	37
REFERENSER	
BILAGA 1	

Figurförteckning

- Figur 1   Ansvarsmodell, omarbetad efter Öhman (2006: sid 92)
- Figur 2   Kvalitativa egenskaper, omarbetad efter FASB (1980: sid 20)
- Figur 3   Kapitalmarknad, omarbetad efter Andréén, N Eriksson, T & Hansson, S. (2003: sid 106)
- Figur 4   Sammanfattande teorimodell, omarbetad efter Öhman (2006: sid 92)
- Figur 5   Sammanfattning av empirisk data
- Figur 6   Sammanfattande slutsatsmodell, omarbetad efter Öhman (2006: sid 92)

1. Inledning

I uppsatsens inledande kapitel beskrivs och problematiseras det aktuella ämnet vilket leder till problemformulering och syfte. Därefter återfinns en disposition över fortsatt arbete.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Revisionens historia

Aktiebolagslagen har innehållit bestämmelser om revision sedan 1895. Redan 1886 kom dock den första lagstiftningen om revision, i lagen om bankaktiebolag¹. FAR:s definition av revision lyder: ”Revision är att kritiskt granska, bedöma och uttala sig om redovisning och förvaltning”²

Revisionsplikten infördes i Sverige första januari 1983 för samtliga aktiebolag oavsett storlek. Förslaget kom från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och syftet var att motverka ekonomisk brottslighet då det konstaterats att sådan oftast förekom i mindre företag. Samtidigt hävdades att revisionsplikten skulle vara till stor nytta för ägarna genom att revisionen kunde uppmärksamma på ekonomiska problem som företagen stod inför.³ I Aktiebolagslagen står det bland annat att revisorns uppgifter är att granska bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning så ingående som god revisionssed kräver.⁴

Alla aktiebolag måste idag ha minst en auktoriserad eller godkänd revisor som granskar företagets årsredovisning och bokföringen samt styrelsens och VD:s förvaltning⁵. Årsredovisningen utgör ett viktigt beslutsunderlag för företagets intressenter och förväntas vara korrekt. Genom sin revisionsberättelse tar revisorn ställning till om redovisningen är upprättad enligt gällande regler och lagar, och om den ger en rättvisande bild av företaget.⁶

I samband med Sveriges medlemskap i EU 1995 blev det möjligt att enligt artikel 51 i EG:s fjärde bolagsdirektiv undanta småföretag från revisionsplikten. Enligt direktivet är det obligatoriskt att ha en revisor vid årsbokslutet, men det är öppet för de enskilda

---

¹ Moberg, K. (2006) *Bolagsrevisorn, oberoende-ansvar-sekretess*. Stockholm

² FAR. (2006: sid. 19) *Revision, en praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR förlag

³ BRÅ PM, 1978:2 ”Revisorns verksamhet”

⁴ ABL 2005:551

⁵ *Ibid.*

⁶ FAR. (2006) *Revision, en praktisk beskrivning*

medlemsländerna att undanta mindre företag från revisionsplikten.⁷ Skälet till direktivet är bland annat att det saknas analyser som visar att nyttan för företag och samhälle, motsvaras av den kostnad som företag får i form av arvoden och administrativt arbete⁸.

Sverige är idag nästan ensam inom EU när det gäller revisionsplikt. Även bland de nordiska länderna börjar revisionsplikten avskaffas. Danmark avskaffade revisionsplikten för små bolag under våren 2006 och Finland under våren 2007.⁹ Notabelt är att England började avskaffa revisionsplikten redan 1993 och att stora länder som Tyskland och Frankrike aldrig haft full revisionsplikt. Det är kring ämnet debatten nu förs och som har lett till att förmodligen även Sverige kommer att avskaffa revisionsplikten.¹⁰

Med anledning av EG:s fjärde direktiv måste regeringen se över regelverket kring revisorer och revision. En utredning under ledning av justitierådet Bo Svensson presenterades nyligen. I ett pressmeddelande 3 april, 2008 överlämnades delbetänkandet gällande avskaffande av revisionsplikten för småföretag. Utredningen finner att ett avskaffande är på plats och att de nya bestämmelserna ska träda i kraft 1 januari, 2010. Utredningens arbete går vidare med sikte på ett slutbetänkande i september 2008. Utredningsförslaget innebär att alla börsnoterade aktiebolag och alla finansbolag ska vara skyldiga att ha revisor. Av övriga företag föreslås att de som uppfyller mer än ett av följande villkor ska omfattas av revisionsplikt:

- Mer än 83 miljoner kronor i omsättning
- Mer än 41,5 miljoner i balansomslutning (tillgångar)
- Fler än 50 anställda¹¹

Sverige kommer därmed att tillämpa samma gränsvärden som bland annat Nederländerna, Tyskland och Storbritannien. Utredningens förslag beräknas leda till att företagens kostnader för revision minskar med 5,8 miljarder kronor om året.¹²

---

⁷ Thorell, P. & Norberg, C. (2005) *Revisionsplikten i små aktiebolag*. Lunds Universitet

⁸ Gerdin, V. (2004) "motion till riksdagen", 2004/05: L19.

http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=410&dok_id=GS02L19

⁹ Eriksson, M. (2006) "Bör revisionsplikten avskaffas eller behållas"

<http://alltomrevision.wordpress.com/2006/12/18/bor-revisionsplikten-avskaffas-eller-behallas>

¹⁰ Thorell, P. & Norberg, C. (2005)

¹¹ SOU 2008:32, <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/102124>

¹² *Ibid.*

1.1.2 Företagsklimatet i Sverige

Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) är aktiebolag en av de vanligaste bolagsformerna i Sverige, 28,3 procent av företagen drivs som aktiebolag¹³. För att starta ett aktiebolag krävs ett startkapital på minst 100 000 svenska kronor för privata bolag, 500 000 svenska kronor för publika¹⁴. Privata bolag ägs av en mindre krets med färre än 200 aktieägare, och kan inte inbjuda allmänheten att teckna eller förvärva aktier¹⁵.

Aktiekapitalet finansieras genom självfinansiering, krediter från externa finansiärer, t.ex. banker och kapitaltillskott från ägarna¹⁶. En kreditgivare kan vara en bank, finansieringsbolag, myndighet, hypoteksinstitut, försäkringsbolag med flera. Det vanligaste sättet för småföretagens möjlighet till finansiering är genom traditionella banklån.¹⁷

Den svenska marknaden domineras av fyra stora aktörer, Handelsbanken, SEB, Nordea och Swedbank. Tillsammans står de för 65 procent av den totala utlåningen till allmänheten och 40,5 procent till svenska företag.¹⁸

1.2 Problemdiskussion

Banklån är en viktig finansieringsgrund för företag som är villiga att växa. Små och medelstora företag (SME) anser att ett banklån är en mer attraktiv, realistisk och tillgänglig finansieringskälla än till exempel riskkapital. Även aktieförsäljning kan vara en svår finansieringsmöjlighet för småföretag då aktierna i bolaget oftast är privata. Ur ett samhällsperspektiv utgör SME en viktig roll då de bidrar till den lokala samhällstillväxten och skapar nya jobb.¹⁹

Förmågan att betala tillbaka ett lån genom amortering och den sammanfallna räntan för ett företag hänger samman med förmågan att generera ett kassaflöde. Det här är en risk då ett

---

¹³ SCB (2008) <http://www.scb.se>

¹⁴ ABL 2005:551

¹⁵ Andréén, N., Eriksson, T. & Hansson, S. (2003) *Finansiering Trelleborg: Liber AB, elfte upplagan*

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ Winborg, J. & Landström, H. (2001) *Financial bootstrapping in small businesses: examining small business managers resource acquisition behaviours* *Journal of business venturing*, 16.

¹⁸ Svenska Bankföreningen. (2008) <http://www.bankforeningen.se/>

¹⁹ Bruns, V. (2004) *who receives bank loans? – A study of lending officers' assessments of loans to growing small and medium-sized enterprises*, JIBS Disseration Series No. 21, Jönköping: Jönköpings International Business School LTD

avtagande kassaflöde leder till utebliven betalning för kreditgivare. Det är därför känt att småföretag har svårt att attrahera externa finansiärer som till exempel banker.²⁰

Det svenska banksystemet är detaljrikt och specifikt reglerat av bland annat Bankrörelselagen och Finansinspektionen. Bankerna kan till exempel inte obegränsat låna ut kapital då det råder ett krav på hur stort bankens egna kapital ska vara. För merparten av sin utlåning måste bankerna därför kräva någon form av säkerhet.²¹ Innan ett lån till ett företag beviljas måste banken enligt bankrörelselagen efterfråga årsredovisningen och i och med det den finansiella ställning som råder hos företaget, vilket ger en indikation på framtida inbetalningar som ska täcka lånet.²² Många undersökningar visar att en reviderad årsredovisning utgör en betydelsefull del vid kreditbedömning för bankerna²³. Kreditgivarna efterfrågar årsredovisningar med förvaltningsberättelser vid kreditbedömningar. Även marknadsvärden på tillgångar i företaget anses viktiga. Årsredovisningsinformationen anses vara tillförlitlig och jämförbar vid kreditbeslut.²⁴

1.3 Problemformulering

Mot bakgrunden och problemdiskussionen ställer vi oss frågorna:

- Hur stor betydelse har reviderad årsredovisning för kreditgivaren vid kreditgivning?
- Kommer bedömningsprocessen vid kreditutlåning att förändras?

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att beskriva kreditgivarnas bedömningar och tillvägagångssätt vid kreditgivning till småföretag. Vidare ska jämföras om det vid ett avskaffande av revisionsplikten blir svårare eller lättare för småföretag att få kredit.

1.5 Avgränsning

Vi har valt att endast undersöka kreditmöjligheter från banker och avgränsar oss till att omfatta de fyra största bankerna SEB, Nordea, Swedbank & Handelsbanken. Vi har också

---

²⁰ Bruns, V. (2004)

²¹ Andréén, N. et al. (2003)

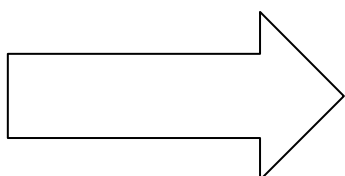
²² Bruns, V. (2004)

²³ Thorell, P. & Norberg, C. (2005)

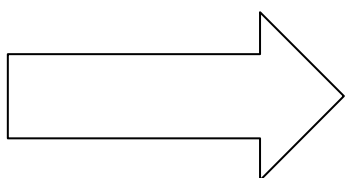
²⁴ Svensson, B. (2000) *Redovisningsinformation för kreditbeslut* Department of business studies. Uppsala University. Occasional paper 2000/3

avgränsat oss till att enbart avse befintliga aktiebolag, eftersom de har reviderat material att tillgå, samt är de som berörs av lagändringen. Vi kommer inte att behandla det formella tillvägagångssättet hos en bank vid lån, såsom ifyllning av blanketter och borgen, då det inte berör vår problemformulering.

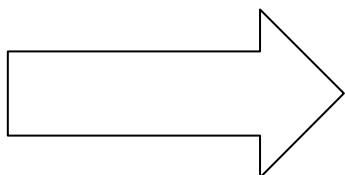
1.6 Disposition

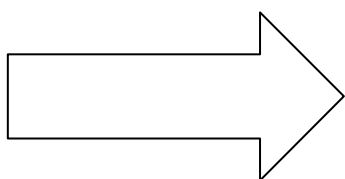
Kapitel 2 Teoretisk referensram – kapitlet innehåller en allmän beskrivning av revision och revisionens syfte. Kapitlet beskriver även kortfattat ansvarsmodellen. Därefter beskrivs kapitalmarknaden och förhållandet mellan kreditgivare och kredittagare samt kreditgivarens risker.

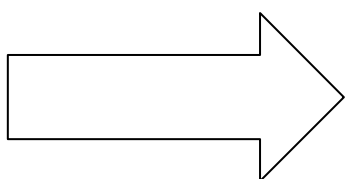
Kapitel 3 Metoddiskussion – i kapitlet beskrivs vilka metodval som gjorts, vilken ansats som valts, vilket förhållningssätt vi har samt källkritik.

Kapitel 4 Empiri – här presenteras en sammanställning av respondenternas intervjuer. Utifrån vår teoretiska referensram har sammanställning och bearbetning på frågorna och svaren gjorts.

Kapitel 5 Analys – kapitlet innehåller en analys av våra empiriska data kopplat till vår referensram.

Kapitel 6 Slutdiskussion – här presenteras våra sammanfattande slutsatser samt förslag till fortsatt forskning.

2. Teoretisk referensram

Här presenteras den teori vilken arbetet bygger på. Först behandlas redovisningsinformationens betydelse för att sedan gå in på revision och dess syfte. Sedan behandlas kreditmarknaden, i synnerhet banken som kreditgivare och dess risker.

2.1 Revision

Revision innebär att en godkänd eller auktoriserad revisor granskar ett företag för att sedan kunna lämna uttalanden om dess redovisning och förvaltning²⁵. En vald revisor kan vara allt ifrån den högt kvalificerade yrkesrevisorn till en lekman i den lilla idrottsföreningen. Den som yrkesmässigt sysslar med revisions och redovisningsfrågor kan vara verksam på en revisionsbyrå, men också verksam i statlig och kommunal tjänst, eller som internrevisor.²⁶ I Aktiebolagslagen finner man olika regler för de olika varianterna då kompetenskraven varierar mellan olika företag²⁷. Revision är att med en professionell skeptisk inställning planera, granska, bedöma och uttala sig om årsredovisning, bokföring och förvaltning²⁸. Det innebär att först sätta sig in i och förstå företaget och dess verksamhet, sedan granska och rapportera. Granskningen ska vara så ingående och omfattande som god revisionssed kräver.²⁹

2.1.2 Revisionens syfte

Revisionens syfte återfinns i ABL. Enligt stadgandet ska revisorn i den omfattning god revisionssed kräva, kontrollera bolagets årsredovisning, bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. I aktiebolag där aktieägarna inte svarar för bolagets skulder är det av stor vikt att bolagets resultat och ekonomiska ställning redovisas för omvärlden på ett korrekt sätt. Bolagets intressenter såsom exempelvis kreditgivare och leverantörer måste kunna lita på den ekonomiska information bolaget lämnar. För att säkerställa det här har man sett det nödvändigt att bolagets ekonomiska information kontrolleras av revisorer. Revisionen syftar således till att ge trovärdighet åt den ekonomiska information bolaget lämnar. Det här är en viktig förutsättning för att näringslivet ska fungera

---

²⁵ Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR. (2007) Samlingsvolym del 2 Stockholm: FAR förlag

²⁶ FAR (2006) Revision, en praktisk beskrivning

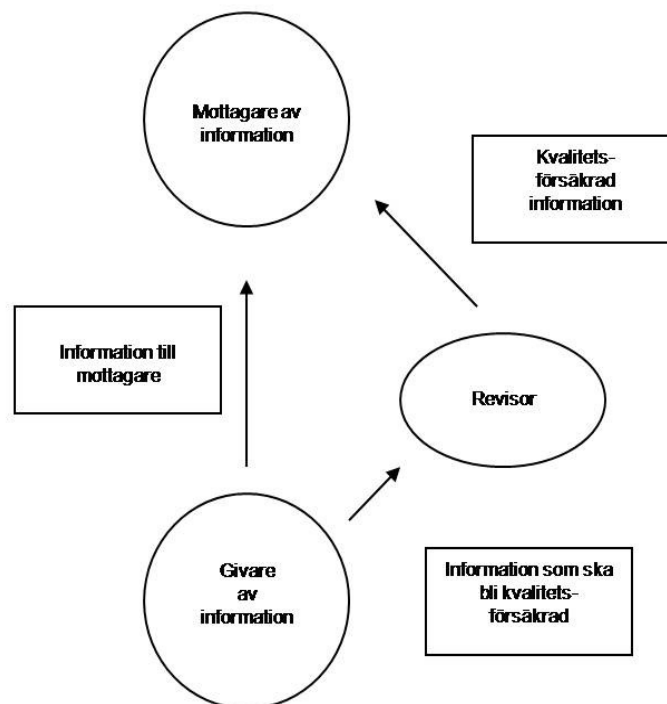
²⁷ ABL 2005:551

²⁸ FAR (2006) Revision, en praktisk beskrivning

²⁹ Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR. (2007)

effektivt.³⁰ Målet är att revisorn ska granska hur företaget sköts och i en revisionsberättelse uttala sig om årsredovisningen, bokföringen samt om styrelsens och VD:s förvaltning. Det är många fler än företagets ägare som har intresse av att revision finns. Tillsammans med årsredovisningen är revisionsberättelsen beslutsunderlag för företagets intressenter såsom banker, kreditinstitut, leverantörer, stat, kommun, anställda, kunder med flera.³¹

2.2 Ansvarsmodell

Figur 1: Ansvarsmodell, omarbetad efter Öhman (2006: sid 92)

Givaren av information är ledningen i ett företag som skall lämna rättvis information om företaget till mottagaren som behöver informationen för till exempel beslutsfattande. Mottagare är oftast aktieägare och investerare, men kan även vara andra intressenter såsom kreditgivare. En viss information går via en oberoende och yrkesmässig revisor som kvalitetssäkrar. Informationen är oftast av hårdare karaktär och lätt att hantera för revisorn som går på rutin och följer gällande lagar och rekommendationer. Viss information som är av

³⁰ Moberg, K. (2003)

³¹ FAR (2006) Revision, en praktisk beskrivning

mjukare karaktär går direkt till mottagaren utan att passera revisorn. Den lämnas åt företaget själv eller andra analytiker eller journalister att bedöma. Företaget kan själv bestämma vilken information som ska ges ut, och när. Förklaringen enligt Öhman är att revisorer i Sverige inte är vana och känner osäkerhet att revidera och kommentera sådan information.³²

Ansvarsmodellen har sina rötter i Principal-Agent teorin som behandlar relationen mellan företagets ledning och intressenter, och avser överenskommelser mellan två eller flera parter.³³ Uppdragsgivare, även kallad *principal* ger ett uppdrag till uppdragstagaren, så kallad *agent*. Parternas överenskommelse om samarbetet fastställs i ett kontrakt. Både principalen och agenten försöker utforma ett så bra kontrakt som möjligt mot bakgrunden att de har olika kunskaper när kontraktet undertecknas. Det här medför en osäkerhet på grund av oväntade framtida händelser i omvärlden, till exempel tillgång och efterfrågan på produkter och tjänster. Parterna har även olika kännedom och tillgång till information. Det uppstår en intressekonflikt då både agenten och principalen vill få ut så mycket nytta ur relationen som möjligt. Parterna fattar självständiga beslut, handlar i eget intresse och har egna mål som inte alltid stämmer överens med den andres. Parterna har även olika attityder till risk, begränsad rationalitet och kan hemlighålla eller förvränga information (se kap 2.4.5 asymmetrisk information).³⁴ Principalen, i det här fallet densamme som informationsmottagaren, förväntar sig att en viss information om ett företag är kvalitetssäkrad av revisor. Revisorn granskar endast det lagar och regler ålägger honom. För intressenterna är dock all information som bidrar till en helhetsbild av företaget betydelsefull.³⁵

---

³² Öhman, P., Häckner, E, Jansson, A-M & Tschudi, F. (2006) Swedish Auditors View of Auditing: Doing things right versus doing the right things. *European accounting review*. Vol 15 89-114.

³³ Jansson, A-M. (2008) *Revision ur ett revisorsperspektiv - en metodstudie*. Licentiatavhandling, Luleå Tekniska Universitet

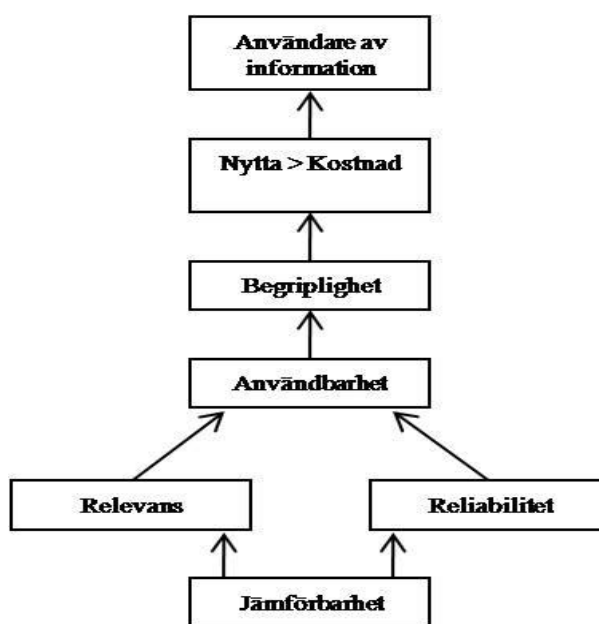
³⁴ Rapp, B. & Thorstenson, A. (1994) *vem skall ta risken?* Lund: studentlitteratur

³⁵ Jansson, A-M. (2008)

2.3 Kvalitetskrav på redovisningsinformation

Kvalitativa egenskaper bidrar till att redovisningsinformation blir användbar för användarna av informationen som till exempel kreditgivare, statliga myndigheter och kunder. De viktigaste egenskaperna är begriplighet, relevans, reliabilitet och jämförbarhet.³⁶

Figur 2: Kvalitativa egenskaper, omarbetad efter FASB (1980: sid 20)

Informationen ska i första hand vara begriplig och lätt att förstå för användarna. Ett av de grundläggande kraven är relevans vilket betyder att informationen ska vara relevant och hjälpa användarna att förutse framtiden och nuet, men även återkoppla till det förflutna. Informationen ska även vara aktuell. Det andra viktiga kravet är reliabilitet som betyder att informationen ska vara tillförlitlig och visas på ett korrekt sätt. Redovisningsinformationen ska kunna verifieras och avbildas med trohet. Informationen ska även vara neutral i den bemärkelsen att den inte får vara vinklad till någon intressents fördel. Resultatet av informationen ska inte påverka beslut för att uppnå ett visst slutresultat. För att information ska vara användbar måste det gå att jämföra mellan olika företag, men även på ett företag över tid. De som upprättar redovisningsinformation bör vara medvetna om avvägningen mellan

³⁶ Financial Accounting Standard Board, FASB. (1980) Statement of Financial Accounting Concept no 2, Qualitative Characteristics of Accounting Information. Connecticut

nyttan och kostnaden av informationen. Nyttan av informationen bör vara större än kostnaden att framställa den.³⁷

2.3.1 Revisionens nytta och kostnader

Arbete med redovisningsinformation uppbringar kostnader respektive intäkter. Kostnaden består i utgifter för att framställa och använda informationen och intäkten är det mervärde ett företag kan tillgodogöras när informationen blir tillgänglig. För att informationen ska vara väsentlig bör värdet vara större än kostnaden. Värdet är dock mycket svårt att beräkna då det inte har ett monetärt belopp. Bedömningen bör därför ske på mer instinktiva grunder.³⁸

Ett av de viktigaste argumenten vid införandet av revisionsplikten 1983 var nyttan av revisionen för hela samhället. Revisionen var till nytta för företaget själv, kreditgivare samt andra intressenter. Det var ett sätt att standardisera informationen till de olika intressenterna. Det här argumentet har hamnat i undangömdhet och ett av de viktigaste argumenten idag, mot revisionsplikten, är att den kostar mycket för företaget. Konsultföretaget ECON (2007) nämner i sin rapport att *”Det är dock inte säkert att bolagens totala konsultationskostnader minskar till följd av att plikten avskaffas”*. Företaget får andra kostnader när nödvändigheten av rådgivning ökar eftersom ingen revidering sker regelmässigt. Även kreditgivare kan ställa andra krav vid kreditbedömningar som kräver extra kostnader. Det blir upp till företagaren att själv ta ansvar för den kvalitetssäkring revisorn står för vid avskaffande av revisionsplikten.³⁹

2.3.2 Reviderad årsboksluts betydelse vid lån

En revisors granskning av företagets finansiella rapporter utmynnar i en revisionsberättelse där yttrandet avser om företagets upprättade redovisning ger en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. För banken är det mycket viktigt att veta att företagets årsredovisning är reviderad och granskad av en revisor för att undvika extra kostnader och ägna tid i form av att själv granska och säkerställa företagets ställning.⁴⁰

---

³⁷ Financial Accounting Standard Board, FASB. (1980)

³⁸ Smith, D. (2006) Redovisningens språk. Danmark: Studentlitteratur, tredje upplagan

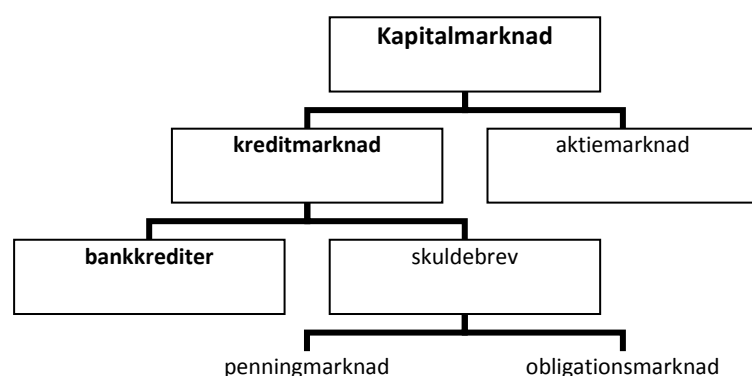
³⁹ Econ Pöyry. (2007: sid 37) Den samhällsekonomiska nyttan av revision. Framtagen på uppdrag av FAR SRS. Rapport nr: 2007-092 projekt nr: 51091

⁴⁰ Sjöström, C. (1994) Revision och lagreglering ett historiskt perspektiv, licentiatavhandling, Linköping nr 417

Redovisningsinformation i allmänhet anses vara nödvändig eftersom den är tolkningsbar och tillräcklig för bedömning av företagets återbetalningsförmåga med hjälp av till exempel nyckeltal. Enligt olika finansiella institut är årsredovisningar tillförlitliga, vilket till stor del beror på att revision av auktoriserad revisor utförts. En årsredovisning är även jämförbar över tid. Årsredovisningen är en del av den finansiella information som kreditgivare behöver tillsammans med information om personen bakom företaget och marknaden.⁴¹

2.4 Kapitalmarknad

Kapitalmarknadens huvudsyfte är att förmedla kapital från dem som har placeringsbehov till dem som har kapitalbehov. Det finns underliggande marknader beroende på vilka placeringsformer som avses. För främmande kapital finns en kreditmarknad och för det egna kapitalet finns en aktiemarknad. Skuldebrevmarknaden är en del av kreditmarknaden. Den andra är bankkreditmarknaden som omfattar alla banker och finansieringsföretags kreditgivning. Mindre och medelstora företag med främmande kapital är beroende av bankerna för försörjning.⁴²

Figur 3: Kapitalmarknad, omarbetad efter Andrén, N Eriksson, T & Hansson, S. (2003: sid 106)

⁴¹ Svensson, B. (2000)

⁴² Andrén, N. et al. (2003)

2.4.1 Finansieringsbehov för småföretag

Det krävs kapital när ett företag vill göra investeringar i nya resurser som till exempel nya maskiner eller byggnader. Det uppstår då ett kapitalbehov hos företaget som kan finansieras på olika sätt, ett av de vanligaste är banklån.⁴³

2.4.2 Finansieringsmöjligheter för småföretag

Enligt NUTEK är det vanligast att finansiera nystartade företag med egna medel, lån från bank eller ALMI, krediter från leverantörer, förskott från kunder och rörelsekrediter från bank.⁴⁴ Investeringsbehovet hos företag beror på vilken bransch de tillhör. Företag som har en snabb teknologisk utveckling och måste uppdatera sina maskiner och utrustning har större behov av investering. IT- och telekombranschen kännetecknas av snabb expansion där tillväxt spelar en stor roll. Ett nära samarbete med externa finansiärer är då viktigt. Olika finansiärer som till exempel bank, riskkapitalbolag och företagsänglar betjänar olika marknader. Företag vars viktigaste finansiär är bank är oftast små, äldre och mindre inriktad mot tillväxt.⁴⁵

2.4.3 Banken som kreditgivare

Det finns många kreditgivare på den svenska kreditmarknaden: affärsbanker, sparbanker, finansieringsbolag, försäkringsbolag, hypoteksinstitut, myndigheter med flera⁴⁶. Banker är de mest betydelsefulla finansiärerna av små och medelstora företag. En av bankernas uppgifter är att vara en finansiell mellanhand. Pengar strömmar in i bankerna genom att allmänheten sparar, pengarna används i sin tur för att finansiera t.ex. företag.⁴⁷ Även bankens relation till företaget är viktigt eftersom utvecklingen av en nära relation leder till en lönsam marknadsmöjlighet för banken⁴⁸.

---

⁴³ Broomé, P., Elmér, L & Nylén, B. (1995) *Kreditgivning till företag Lund: Studentlitteratur, fjärde upplagan*

⁴⁴ Nutek (2008) <http://www.nutek.se>

⁴⁵ Landström, H. (2003) *Småföretaget och kapitalet. Kristianstad: SNS Förlag, första upplagan*

⁴⁶ Broomé, P. et al. (1995)

⁴⁷ Andrén, N. et al. (2003)

⁴⁸ Landström, H (2003)

2.4.4 Bankens risker vid utlåning

Bankrörelselagen och det formella säkerhetskravet har stor betydelse i hur kreditgivning går till i Sverige.⁴⁹

”Kredit får beviljas endast om låntagaren på goda grunder kan förväntas fullgöra låneförbindelsen. Dessutom krävs betryggande säkerhet i fast eller lös egendom eller lös i form av borgen. Banken får dock avstå från sådan säkerhet om den kan anses obehövlig eller om det annars föreligger särskilda skäl att avstå från säkerhet”⁵⁰

Banken bedömer risken genom två riskfaktorer utifrån bankrörelselagen:

- Risken för en betalningsinställelse (kredittagarens återbetalningsförmåga)
- Risken vid en betalningsinställelse (den lämnade säkerhetens värde)

Den första är viktig i den meningen att om banken anser att betalningsförmågan är låg men ändå beviljar krediten blir den andra, säkerhetsfrågan aktuell. Om företaget kommer i obalans är banken i bättre ställning med en säkerhet, men banken bör ändå inte endast beakta säkerheten utan även ta hänsyn till återbetalningsförmågan.⁵¹

En bank ska ta ställning till företagets förmåga att betala tillbaka lånet eftersom företaget kan gå dåligt och inte kan fullfölja att betala tillbaka⁵². Kreditrisk är den risk en kreditgivare tar vid utlåning av kapital till en kredittagare. Risken består i att givaren inte får betalning enligt överenskommelse eller gör förlust på grund av kredittagarens oförmåga att fullgöra sin del i avtalet. Det är svårt att förutse risken då beslut tas under osäkerhet och det är svårt att se in i framtiden.⁵³ Man kan minska osäkerheten genom informationsinsamling och analyser om olika utfall och på så sätt öka kunskapen att försöka se in i framtiden⁵⁴.

2.4.5 Asymmetrisk Information

Beviljning av banklån sker i en marknad som avspeglar tillgång och efterfråga på kapital. Kapitalmarknaden kännetecknas av asymmetrisk information, vilket innebär att den ena

---

⁴⁹ Broomé, P. et al. (1995)

⁵⁰ Bankrörelselagen 1987:617

⁵¹ Broomé, P. et al. (1995)

⁵² Ibid.

⁵³ Tegin, Å. (1997) Kredithandboken. Falköping: Norstedts juridik, andra upplagan

⁵⁴ Ibid.

parten vet mer än den andra. Bankens bedömningar av småföretag är beslut gjorda under osäkert och asymmetriskt informationsflöde.⁵⁵ Både företagaren och banken har tillgång till olika informationskällor som gör att finansieringen av de små företagen försvåras. Den ena parten har mer information än den andra, vilket gör det svårare att göra affärer tillsammans.⁵⁶ Asymmetri är en viktig orsak till att finansiella mellanhänder, exempelvis banker, existerar. Banken ska kunna tolka informationen och på så sätt minska informationsasymmetrin genom en bra relation till företaget.⁵⁷

Banken möter två problem när de gör affärer med småföretag i och med asymmetrisk information:

- Moral hazard (kontrolleringsproblem)

Företag blir oförsiktig och tenderar att göra andra bedömningar än vad som var överenskommet med kreditgivaren.⁵⁸

- Adverse selection (bedömningsproblem)

Betyder snedvridet urval. Företaget kan undanhålla information för banken när kontraktet skrivs. Affären blir inte lönsam och ökar risken för banken eftersom företaget har bättre information.⁵⁹

Kreditgivare finner det svårt att komma över moral hazard, eftersom det inte är ekonomiskt hållbart att använda resurser för att kontrollera affären då det oftast handlar om små lånebelopp⁶⁰. Informationsasymmetrin gör det svårare för bankerna att utvärdera företaget och kontrollera dess beteende. Det märks speciellt på småföretag där det bara finns en enda person att förlita sig på, oftast ägaren själv.⁶¹

---

⁵⁵ Deakins, D. & Hussain, G. (1994) Risk assessment with asymmetric information. *International Journal of bank marketing* vol 12 24-31

⁵⁶ Landström, H. (2003)

⁵⁷ Svensson, K. & Ulvenblad, P-O. (1995) Management of bank loans to small firms in a market with asymmetric information: an integrated concept. *SIRE-Working paper 1995:2*

⁵⁸ *Economist* (2008) <http://www.economist.com/research/Economics/alphabetic.cfm?letter=M#moralhazard>

⁵⁹ *Economist*(2008)<http://www.economist.com/research/Economics/alphabetic.cfm?term=adverseselection#adverseselection>

⁶⁰ Deakins, D. & Hussain, G. (1994)

⁶¹ Svensson, K. & Ulvenblad, P-O. (1995)

2.4.6 Bedömning av lån

Bankernas utlåning regleras av nuvarande lagstiftning och politiska åtgärder. Grunden för bankernas kreditbedömning är tillgång till korrekt, relevant och aktuell information⁶². Vikten läggs på företagets affärsidé, lönsamhet, företagsledningens förmåga, planering med mera. Banken går igenom företagets planer, kapitalbehov och de olika finansiella rapporterna innan de kontrollerar att kraven på säkerhet uppfylls. Banken ska bilda sig en uppfattning om företaget utifrån de finansiella rapporterna såsom årsredovisningar och kassaflödesanalyser och utifrån det göra egna analyser och bedömningar. Det blir en förening av både historiska och framtida data som banken bedömer.⁶³ Banker använder olika finansiella modeller för att utvärdera ett företags förmåga att överleva och betala ränta och amortering enligt avtal. Modellerna innehåller som regel de väsentliga variablerna och kriterierna för att utföra analysen. Variablerna är personlighet, affärsidé, redovisningen och budget, säkerhet samt företaget. Fokuset ligger på finansiella nyckeltal såsom lönsamhet, likviditet och soliditet från bland annat balansräkningen. Det finns även kvalitativ information som bör fokuseras på såsom personligheten hos kredittagaren, ärlighet samt kompetens.⁶⁴

De finansiella rapporterna är inte tillräckliga för bankers kreditbedömning av småföretag. Den finansiella teorin är inte helt tillämplig på småföretag eftersom fokus ligger på nyckeltal och analyser för stora etablerade företag. Ett litet företag har oftast en annan uppbyggnad av säkerheter och skulder samt befinner sig i en annan situation än ett stort etablerat företag. I de finansiella modellerna läggs större vikt på kvantitativa faktorer och det är lätt att inte bry sig om de kvalitativa, då de kvantitativa är mer mätbara. En konsekvens av det här är att information som är relevant men inte mätbar inte uppmärksammas. Information om ägaren av småföretaget är väsentlig när banken ska godkänna eller avslå låneansökan. Informationsutbyte sker genom konversation om affärsidé, finansiella rapporter och budget. Banken måste känna förtroende för ägaren innan lån beviljas. Relationen mellan banken och småföretaget och dess rådgivare som till exempel revisorn, är viktig för utvärdering av företaget.⁶⁵

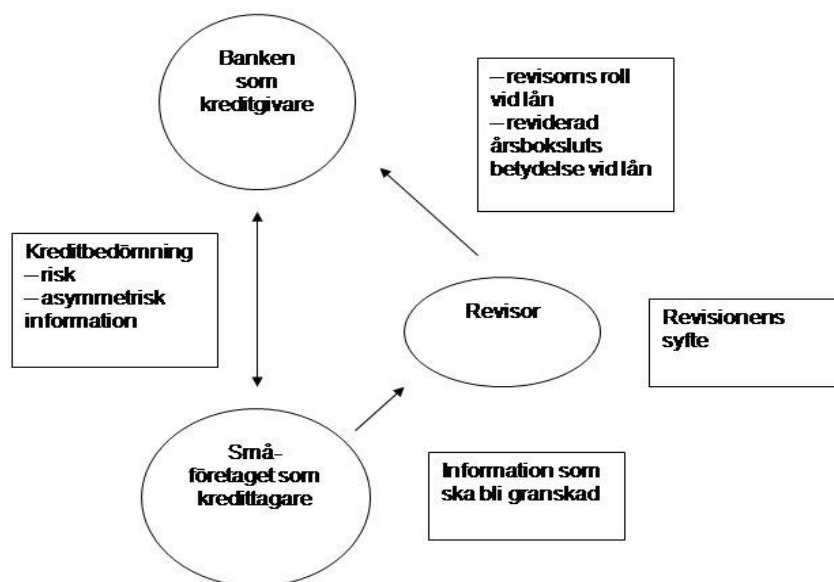
⁶² Svensson, K. & Ulvenblad, P-O. (1995)

⁶³ Broomé, P. et al. (1995)

⁶⁴ Svensson, K. & Ulvenblad, P-O. (1995)

⁶⁵ *Ibid.*

2.5 Sammanfattning av teoretisk referensram

Figur 4: Sammanfattande teorimodell, omarbetad efter Öhman (2006: sid 92)

Vid kreditbehov hos småföretag är det många bitar som ska falla på plats inför mötet med kreditgivaren, i det här fallet en bank. Variabler som spelar in i kreditbedömningen är personlighet hos ägare, affärsidé, redovisning, budget, säkerhet samt företaget. Det är viktigt med ett bra informationsflöde mellan bank och företag då båda parter har olika kännedom och tillgång till information. Båda parter vill få ut så mycket nytta som möjligt varvid en intressekonflikt kan uppstå. Banken tar även en risk vid kreditgivning och måste rätta sig efter gällande lagar och regler. Två av de primära bitarna banken tittar på är risken för och vid en betalningsinställelse. En viss information går genom en revisor som kvalitetsförsäkrar innan det går vidare till banken, till exempel redovisning och budget. En revisor har till uppgift att kontrollera bolagets årsredovisning, bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning och på så sätt ge trovärdighet åt den ekonomiska informationen som företaget lämnar.

3. Metod

Kapitlet redogör för val av ämnet, utgångspunkten för undersökningen samt vilka undersökningsmetoder som har använts. Kapitlet innehåller också arbetets genomförande och avslutas med metodreflektioner.

3.1 Ämnesval

”Allt forskningsarbete utgår från en eller flera frågor, problem eller funderingar som initieras av forskaren.”⁶⁶

En artikel i Privata Affärer om slopande av revisionsplikten fick det första intresset att växa fram för ämnet. Artikeln gav upphov till flera frågor och funderingar eftersom det fanns olika perspektiv att undersöka, till exempel de olika intressenterna till ett företag. Författarna valde att undersöka det ur ett kreditgivarperspektiv för att utreda hur kreditgivare, i synnerhet bankerna, behandlar ett finansieringsbehov från ett företag samt hur de avser att arbeta vid avskaffande av revisionsplikten.

3.2 Val av vetenskaplig undersökningsmetod

En klassificering av vetenskapliga undersökningar sker utefter hur mycket man vet inom ett problemområde innan undersökningen sker. De olika klasserna är pilotstudie, formativ, explorativ, deskriptiv samt hypotesprövande undersökning. Författarna valde ett deskriptivt syfte då en sådan undersökning beskriver olika händelseutvecklingar och samband mellan olika företeelser. Det här arbetet avsåg berätta om kunskap inom området sloandet av revisionsplikten i Sverige ur ett kreditgivarperspektiv så att ny kunskap inbringas och eventuella informationsluckor täcks.⁶⁷ Kunskapen består av studiens resultat och därmed bankernas inställning till reviderade siffror. Författarna vill förmedla information till företagarna för att om möjligt bidra med infallsvinklar för deras beslutsfattande angående att behålla revisionen eller inte.

Syftet med forskarens projekt måste vara avgörande för vilken slags metod man använder sig av⁶⁸. För att uppfylla syftet; *beskriva kreditgivarnas bedömningar och tillvägagångssätt vid*

---

⁶⁶ Olsson, H. & Sörensen, S. (2007: sid 13) *Forskningsprocessen kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber AB, andra upplagan

⁶⁷ *Ibid.*

⁶⁸ Trost, J. (2005) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur, Tredje upplagan

kreditgivning till små företag, och jämföra om det vid ett avskaffande av revisionsplikten blir svårare eller lättare för småföretag att få kredit, ville författarna undersöka hur de olika bankernas ställer sig till en avskaffad revisionsplikt i Sverige. Författarna ansåg att den bästa metoden för studien var kvalitativa intervjuer med personer ansvariga för kreditgivning. Den kvalitativa metoden har sin styrka i att den visar på totalsituationen. En sådan helhetsbild möjliggör en ökad förståelse för processen och sammanhanget. Personliga intervjuer är mycket vanligt vid kvalitativa undersökningar och då författarnas mål var att få nära relationer med respondenterna för att på så sätt få en tydlig helhetsbild av deras inställningar och rutiner, passar metoden bra för studien. Genom en semistrukturerad kvalitativ intervju uppnår forskaren en så liten styrning av respondenten som möjligt eftersom undersökningssituationen liknar ett samtal där respondenten tillåts tala fritt, given vissa ramar i form av en intervjuguide.⁶⁹

3.2.1 Alternativ metod

En alternativ metod till den som användes hade kunnat vara en kvantitativ metod i form av en enkätundersökning. Med den metoden hade det varit möjligt att höra fler respondenter per bank. Författarna insåg dock att det skulle bli betydligt svårare om alls möjligt att få den önskvärda helhetssyn i bankernas kreditbedömningsprocess med den metoden, då det till exempel inte hade varit möjligt att ställa följdfrågor. Det hade troligen inte heller tillfört slutresultatet något, eftersom rutinerna och reglerna är desamma inom en och samma bank, oavsett antal respondenter eller bankens ort. Av samma anledning var det heller aldrig aktuellt med en blandning av de två metoderna.⁷⁰

3.3 Val av vetenskaplig ansats

Det talas om två metodmässiga angreppssätt, deduktion och induktion. Deduktion beskrivs som bevisandets väg medan induktion sägs vara upptäckten⁷¹. I ett deduktivt sätt utgår forskaren från en teori som förklarar hur verkligheten ser ut. I det andra sättet, induktion utgår forskaren från verkligheten som sedan sammanförs till allmänna teorier. Det finns även ett tredje angreppssätt, abduktion vilket är en förening av de två föregående. Abduktion har sin grund i det teoretiska perspektivet där det hämtas bland annat begrepp, principer och olika teorier. Eftersom uppsatsen är av generell art där författarna hämtar olika teorier och begrepp

---

⁶⁹ Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997) *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur, andra upplagan

⁷⁰ Olsson, H. & Sörensen, S. (2007)

⁷¹ Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997)

från vetenskapliga artiklar och tryckta källor och samtidigt går ut i verkligheten och undersöker i form av intervjuer, blir det en blandning av teori och empiri. Resultatet blir det som senare erhålls inom det aktuella området.⁷²

3.4 Tillvägagångssätt

3.4.1 Datainsamling

Då ämnet är aktuellt och viktigt fanns det gott om litteratur att leta igenom. För att få variation på litteraturen började författarna först att söka fram aktuella tidningsartiklar, vetenskapliga artiklar och hemsidor på Google. Dels för att få inspiration och dels för att se vilka källor de i sin tur använde. Eftersom författarna kände sig osäkra på att söka via olika databaser sökte de upp den ansvarige bibliotekarien på Mittuniversitetet för en snabbkurs. Det underlättade sökningen efter vetenskapliga artiklar avsevärt. Sökord som gav användbart resultat var: *revisionsplikt, små aktiebolag, kreditgivning, banker, audit, Mandatory audit, small and medium enterprises, risk*. Databaser som användes var Business Source Complete, Esmelit samt Emerald.⁷³

3.4.2 Urval

Innan författarna valde vilka banker som skulle undersökas inhämtade de kunskap om bankmarknaden i Sverige, dels genom litteratur, dels genom digitala källor. Urvalet av kreditgivare baserar sig slutligen på Bankföreningens uppgifter om de fyra största bankerna i Sverige. Motiveringen för det riktade valet är att författarna var intresserade av de banker som har störst marknadsandel och svarar för merparten av kreditgivningen till företag.⁷⁴ Sedan valdes medvetet de respondenter som de ansåg kunna ge dem god och innehållsrik information, lämpligen en person med mångårig erfarenhet av kreditgivning till företag och med goda kunskaper i ämnet.

3.4.3 Intervjuguide

Frågorna i intervjuguiden⁷⁵ var till största del baserade på syfte och frågeställning. Den teoretiska ramen användes för att utforma frågorna och indelningen i de olika avsnitten för att på så sätt behålla den röda tråden genom arbetet. Eftersom definitionerna i teoriavsnittet skiljde sig åt från data som samlas in operationaliserades de för att informationen skulle vara mätbar. Det gjorde författarna genom att diskutera och definiera problem och begrepp och

---

⁷² Olsson, H. & Sörensen, S. (2007)

⁷³ Ejvegård, R. (2003) *Vetenskaplig metod. Lund: studentlitteratur, tredje omarbetade upplagan*

⁷⁴ Lindfors Johansson, M-B. (1993) *Att utveckla kunskap. Lund: Studentlitteratur*

⁷⁵ Se bilaga 1

sedan formulera om dem i intervjuguiden så att både de och respondenterna skulle uppfatta dem på samma sätt.⁷⁶

3.4.4 Genomförande av intervjuer

Författarna kontaktade varje respondent via telefon för att boka tid för personligt möte. Det visade sig då att SEB inte hade något kontor i Östersundsområdet, utan de närmaste gick att finna i Sundsvall och Umeå. Författarna fick snabbast kontakt med Umeå för ett möte per telefon. Representanten för Handelsbanken kunde endast träffas via telefon på grund av uppsatsens tidsram, varvid författarna beslutade att utföra intervjuerna både personligt och via telefon, då det kändes viktigt att höra alla fyra banker. Samtliga respondenter var angelägna om att få delta trots tidsramen och författarna fick ett inspirerande mottagande.

Det är viktigt att det sker ett informationsflöde mellan forskare och respondent för att undvika missförstånd. Respondenten bör veta arbetets syfte och bakgrund samt vad en medverkan i form av intervju innebär.⁷⁷ Respondenten erbjöds få ta del av frågorna några dagar i förväg för att få möjlighet att sätta sig in i ämnet, intervjuguiden skickades då via e-post. De blev även informerade om syftet med arbetet. De personliga intervjuerna genomfördes på respektive respondenternas arbetsplats och tog cirka en timme att genomföra. Telefonintervjuerna tog cirka 30 minuter. Skillnaden i tidsåtgång berodde till största del på att vid de personliga intervjuerna hade respondenterna förberett en presentation av banken som författarna fick ta del av. Författarna valde att spela in intervjuerna för att ha möjligheten att lyssna på dem fler gånger vid sammanställningen. En av de stora nackdelarna med att bli inspelad är att respondenten kan känna sig hämmad.⁷⁸ Fördelarna uppvägde dock nackdelarna och författarna ansåg att det kunde föras en avslappnad och spontan diskussion och tror därmed inte att det påverkade resultatet. Inför varje intervjutillfälle gavs respondentens samtycke till inspelning. Författarna erbjöd dem även ta del av arbetet innan det presenterades för allmänheten för att på så sätt få respondenterna att känna att de förstått dem rätt och minimera eventuella missförstånd.⁷⁹

3.4.5 Bearbetning av intervjuer

Efter varje intervju gick författarna igenom vad som sagts med hjälp av anteckningar och diktafon för att försäkra sig om att inga missuppfattat uppstått. De centrala delarna, med

---

⁷⁶ Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997)

⁷⁷ Olsson, H. & Sörensen, S. (2007)

⁷⁸ Trost, J. (2005)

⁷⁹ Ejvegård, R. (2003)

hänsyn till uppsatsens syfte, lyftes sedan fram och sammanställdes i textformat. För att få en enhetlig och översiktlig struktur valdes att dela in frågor och svar i två kategorier, kreditbedömning och risker samt revision, och använda dem som mall vid den empiriska sammanställningen. Då intervjuerna var av diskussionskaraktär besvarades flera av frågorna utan att de behövde ställas, samt i omvänd ordning jämfört med intervjuguiden. Författarna sorterade in frågorna från intervjuguiden under respektive kategori, och så även respondenternas svar. Texten bearbetades sedan för att få ett behagligt flyt. Vidare valde författarna att presentera empirisk data i porträttform, med anledning av att de ville skapa en överskådlig uppställning av varje enskild respondent och för att underlätta för läsaren att jämföra resultaten.

3.5 Tillförlitlighet och giltighet

*”Reliabiliteten är graden av överensstämmelse mellan mätningar med samma mätinstrument, dvs. att vi får samma resultat varje gång vi mäter”*⁸⁰ Reliabiliteten påverkas av det sätt på vilket forskaren genomför sin undersökning och hur noggrann han/hon är vid bearbetning och sammanställning av data. För att stärka den biten valde författarna så aktuell litteratur som möjligt, de valde respondenter med hög kunskap inom området, de gjorde genomgående återkopplingar till sitt syfte och teoriram samt spelade in intervjuerna för att minimera missförstånd.⁸¹

*”Validitet avser ett mätinstruments förmåga att mäta det som ska mätas (att mäta rätt sak)”*⁸² Ett viktigt inslag i validitet är att informationen är relevant och har en hög giltighet, det gäller både litteratur och respondenter. Av det här skälet valde författarna att intervjua personer med god kunskap inom området. För att undvika inverkan av någon form på respondenterna var framförhållningen neutral under intervjuerna, för att på så undvika att påverka respondenten med ansiktsuttryck eller ledande kommentarer. Författarna är medvetna om att människors åsikter skiljer sig åt och är föränderliga efter ämnets utveckling, vilket kan göra det svårt att upprepa studien.⁸³

3.6 Källkritik

Alla använda källor såsom artiklar, böcker och intervjuer bör diskuteras och bedömas om de följer alla vetenskapliga krav. Doktorsavhandlingar, tryckta källor samt uppslagsverk

---

⁸⁰ Olsson, H. & Sörensen, S. (2007: sid 75)

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid. (2007: sid 76)

⁸³ Ibid.

uppfyller oftast kravet på saklighet, objektivitet och opartiskhet.⁸⁴ För sitt arbete försökte författarna i största utsträckning använda sig utav tryckta källor och vetenskapliga artiklar för att öka tillförlitligheten. De anser att det är stor tillförlitlighet i artiklarna de använde då de publicerats i erkända tidskrifter inom ekonomi och redovisning. Författarna är dock medvetna om att vissa använda källor är av äldre sort, vilket inte bidrar till aktualitet i ämnet då den blir förlegad. Författarna har i största grad försökt använda andra nyare källor som komplettering och endast använt de gamla som grundfakta och egen förståelse. Nämnas ska dock att flera av de äldre böckerna innehåller teorier som fortfarande är högst aktuella.

3.7 Metodreflektioner

Gällande respondenterna bedömde författarna alla fyra som tillförlitliga. Dock bör det nämnas att för att få en så rättvisande bild som möjligt hade det varit önskvärt med ytterligare intervjuer, då med koncernledningen för respektive bank. Möjligheten finns dock att det inte spelar någon roll vem man pratar med innan banken tagit en officiell ställning i frågan. Det faktum att författarna bara hade manliga respondenter anser de inte ha påverkat resultatet. Bankerna använder sig av fasta riktlinjer vid sina kreditbedömningar och inte sinnesstämning, därmed spelar det ingen roll om personen är man eller kvinna. Två av intervjuerna skedde via telefon och två via personligt möte. Det anser författarna inte heller ha påverkat resultatet då de fick bra kontakt med båda grupper och tillräckliga svar. Det kan dock tänkas att de intervjuer som gjordes via telefon blev mer formella och rakt på sak eftersom ett telefonsamtal bidrar till mer anonymitet och färre tillfällen att glida från ämnet. De korta svaren författarna fick av respondenterna via telefon kan bero på att de fick intervjuguiden skickad via e-post några dagar innan och visste vilka områden som skulle behandlas. Respondenterna diskuterade villigt frågorna och tog egna initiativ vilket gav liv i diskussionen. En av respondenterna (vid personlig intervju) var aningen återhållsam då det inte fanns några direkta riktlinjer inom banken, det råder en viss osäkerhet. Det kan dock tänkas att respondenterna svarat på ett sätt som överrensstämmer med företagets policy.

---

⁸⁴ Ejvegård, R. (2003)

4. Empiri

Kapitlet avser att behandla det resultat intervjuerna från de olika bankerna gav. Först kommer en kort presentation om varje bank, för att sedan enskilt gå igenom resultatet. Sist kommer en sammanfattning av resultatet.

4.1 Intervju med Henrik Lindqvist, kontorschef Handelsbanken

Handelsbanken grundades 1871 och har 461 kontor på den svenska marknaden och har även kontor i bland annat Danmark, Finland, Norge och Storbritannien. Totalt har Handelsbanken verksamhet i 21 länder. Antal anställda är 10 500.

4.1.1 Kreditgivning till företag

Banken har inte riktat in sig mot en speciell grupp utan kunderna är blandade, allt från de små till de börsnoterade företagen. Kreditform väljs efter syfte med krediten, vid bilköp lämpar sig leasing och gäller det likvida medel lämpar sig checkkredit. Den vanligaste kreditformen (volymmässigt) är fastighetskrediter följt av investerings- och checkkrediter. Vid kreditbedömningar arbetar banken med datorbaserade program där de plockar fram den relevanta informationen. Kreditgivningsprocess och riskanalys är sammanlänkade där återbetalningsförmågan är det primära. Aspekter som vägs in är företagets historik i form av årsredovisningar, budget (gärna några år fram i tiden), likviditeten och pengaflödet. Vid just riskanalys finns två huvudfrågor; hur stor risk är det för finansiella påfrestningar, och hur klarar företaget påfrestningen. Vidare läggs stor vikt på företagets ägare, vilken typ av person det är. Därför är det viktigt för utredaren att träffa honom/henne personligen, då de blir en nyckelperson. Ägaren väljer oftast att komma ensam. Handelsbanken tittar även på vilka motprestationer som finns, till exempel om det finns kapitalstarka ägare som kan gå in med kapital om det behövs.

”Från bankens sida vore det att betrakta som oseriöst att bevilja ett lån till en person utan återbetalningsförmåga, men med 5kg guld som säkerhet”

Beslutsfattningen har decentraliserats och alla beslut ska fattas av den lokala banken, med fördelen att banken oftast känner till företagaren, firman och ryktet. Banken arbetar efter ett fast regelverk då det gäller krediter, oavsett storlek på företaget. Det som skiljer är att vid större lån görs djupare analyser, fortfarande med återbetalningsförmågan i fokus.

4.1.2 Revision

Att banken kan lita på siffrorna, att en auktoriserad revisor intygat att bokslutet är i sin ordning är viktigt. Reviderade siffror är en viktig komponent i processen, till dem finns inga alternativ.

”Tittar man på bilden som den ser ut idag så är revisorn jätteviktig, han är en kvalitetsgarant”

Inga beslut är fattade i dagsläget, men som det ser ut är det inte aktuellt med några förändringar efter avskaffandet av revisionsplikten 2010, utan banken kommer att arbeta efter samma regelverk som tidigare.

4.2 Intervju med Lars Frisk, företagsrådgivare Swedbank

Swedbank grundades 1820 och har totalt cirka 500 000 företagskunder. Koncernen har 459 kontor i Sverige, 299 kontor i de baltiska länderna samt 191 kontor i Ukraina. Koncernen har även verksamhet i andra stora städer bland annat Luxemburg, New York, Shanghai och Tokyo. Antalet anställda är cirka 22 000.

4.2.1 Kreditgivning till företag

Swedbanks kunder sträcker sig från små till stora företag. För närvarande har banken cirka 25 800 svenska företagskunder. Marknadsandelen i Jämtland-Härjedalen är cirka 70 procent.

Vanligaste kreditformerna är rörelsefinansiering, då i form av checkkredit och factoring. Factoring har blivit allt vanligare efter de regeländringar som gjordes vid sekelskiftet, då värdet för banken på bolagets företagsinteckningar sänktes, vilket innebar att den förtur banken hade gentemot andra fordringsägare försvann och inteckningens värde minskade. Andra vanliga kreditformer är investeringslån, avbetalningskrediter, leasing och slutligen fastighetskrediter. Vid kreditbedömning följer banken en mall där de relevanta siffrorna plockas fram. Enligt Swedbanks policy ska 99 procent av alla kreditbeslut tas av den lokala banken.

I samband med kreditgivning vill Swedbank först och främst förstå kundens affärer, och varför han/hon vill låna. Bankens tittar på affärsidén, kassaflödet, budgeten, återbetalningsförmågan och personerna bakom företaget. Ägarna blir viktiga ur den aspekten att det kan komma uppstå situationer där det kommer att behövas ett kapitaltillskott som inte

banken ska finansiera. För att bedöma historien i företaget tittar banken även på årsredovisningar med de reviderade siffrorna. Allra viktigast är att säkerställa en återbetalningsförmåga. Säkerhet används för att banken kan bedöma fel eller för att det kan bli förändringar i omvärlden som de inte kan kalkylera. Viktigt är också att träffa ägaren, personen bakom företaget som har stor betydelse. Oftast kommer han/hon ensam till banken för ett möte.

”Det är sällan ägaren har med sig någon, det är ju inte direkt förtroendeingivande med en ägare som inte känner till sitt företag eller inte vet varför siffrorna ser ut som de gör, eller blev som de blev”

Informationsutbytet mellan banken och kunden fungerar bra och oftast får banken all den information som behövs, då det annars skulle fattas ett kreditbeslutet som inte är till fördel för kunden.

Banken arbetar efter ett fast regelverk då det gäller krediter, de grundläggande bitarna är de samma oavsett företagets storlek. Banklagen säger att banken inte får ta risker, inte låna ut där det kan utgöra risk, däremot kan de ta kalkylerade risker. Riskerna bedöms olika beroende på typ av lån, om det är ett lån till en fastighet, investerings- eller förvärvslån. Vid fastighetslån ser till exempel återbetalningstiden annorlunda ut än vid förvärvslån. Det primära är dock återbetalningsförmågan.

4.2.2 Revision

Bankens inställning är att revisorer och reviderade siffror är viktiga då de ligger till grund för en bedömning av kapitalsituationen i företaget. Det är Lars Frisks personliga uppfattning att det är naturligt i ett ”going concern” förhållande att företaget har en årlig revision, men också att det blir billigare. Vid en förfrågan om lån kommer banken att vilja se siffror några år bakåt i tiden samt en budget för några år framåt. De historiska siffrorna kommer banken vilja att någon extern person ska ha granskat. I just sådana fall blir det billigare med löpande revision än att en revisor ska sätta sig in i bokföring som sträcker sig flera år bak i tiden. Frisk tror inte på någon förändring inom bankens rutiner på grund av avskaffandet av revisionsplikten. Vidare påpekar han att även handelsbolag och enskilda företag oftast har siffror som gjorts av någon konsult eller ett bokföringsföretag.

Frisks funderingar:

Avskaffande av revisionsplikten är för att Sverige ska anpassa sig till EU, men vad kommer det att medföra? Kanske kommer det att bli nya obeståndsregler, ändrat samband mellan skatter och redovisning, sänkt aktiebolagskapital, andra ansvarsregler, inga officiella redovisningar, enklare redovisning, inga förvaltningsberättelser osv. Banksystemet kommer troligen inte att anpassa sig, de vill ha kvar den externa granskningen. Eventuellt måste någon punkt utkristalliseras men banken tror definitivt på en resultat- och balansräkning.

4.3 Intervju med Conny Åström, kontorschef Nordea

Nordeas rötter sträcker sig så långt bak i tiden som till 1820 och banken har cirka 10 miljoner kunder och cirka 1 300 kontor världen över. Antalet anställda är cirka 32 000.

4.3.1 Kreditgivning till företag

Nordeas kunder är blandade från minsta nystartade till riktigt stora företag. Gissningsvis berör lagändringen 100 procent av kunderna i Jämtland/Härjedalen.

De vanligaste kreditformerna är vanliga lån, checkkrediter och finansbolagsaffärer (leasing och avbetalningslån).

Vid kreditbedömning använder banken ett eget program där de får fram de nyckeltal som behövs. De har även excel-baserade program där de gör en känslighetsanalys. De två viktigaste punkterna är personen bakom företaget och återbetalningsförmågan. Vidare tittar banken på affärsidé och budget. Med befintliga kunder blir det enklare för där finns redan en relation, då tittar banken på årsredovisningen, hur de skött sina åtaganden hittills och hämtar även uppgifter från upplysningscentralen (UC). De grundläggande punkterna vid kreditgivningsprocessen är de samma oavsett företagets storlek. Dock skiljer sig analysen beroende på lånets storlek. Allra oftast träffar banken ägaren, och det är ytterst ovanligt att han har med sig någon. Företagarens definition av om verksamheten går bra är inte alltid den samma som bankens.

”Företagaren säger: jo det går bra, jag har mycket att göra. Det är inte riktigt samma sak, entreprenören har inte alltid så bra koll på siffrorna och det hade ibland varit önskvärt med exempelvis en ekonomiansvarig”

Oftast måste banken begära in det material de vill ha, och på det de får är det skild kvalité, allt från ett utdrag ur bokföringsprogrammet till en sammanställning i stil med en årsredovisning.

”I en perfekt värld har man genomgång med kunden tillsammans med revisorn”

För de företag som i dagsläget inte behöver anlita revisor tittar banken på deklARATIONERNA. Banken gör årliga uppföljningar av sina krediter för att följa låntagande företags utveckling.

Conny Åström tror att det i framtiden kommer bli viktigare att sköta sig hos banken. Något liknande ett internt scoringsystem där de tittar på hur lånsökande skött sig, om han/hon aldrig varit sen med betalningar tror han kommer praktiseras. För den prickfria kunden kommer det i enskilda fall bli lättare att bli beviljad kredit utan till exempel reviderade siffror.

4.3.2 Revision

Banken har i dagsläget inte bestämt sig för något yttrande, då det fortfarande är osäkert hur många företag som kommer att välja att avstå/behålla revisor. Men en kund som valt att avstå från revisor och vill göra en investering, kommer banken med största säkerhet begära reviderade siffror av. Det är inte bara banken som är intresserad av reviderade siffror utan även skatteverket och underleverantören. Revisorer är därför viktiga för att få en utomståendes syn på företagets siffror. En företagares upprättade budget går alltid ihop, alla investeringar är lönsamma och så vidare. Det kan banken inte alltid tro på som kreditgivare. Även förvaltningsberättelsen är viktig, nästan ännu viktigare, banken vill ju veta att ägarna sköter om sitt företag.

Åströms funderingar:

”Ribban för definitionen av små företag sattes överraskande högt”

Åström tror att redovisningsfirmorna kommer att få fler uppdrag, företagaren som i dagsläget sköter sin egen bokföring för att sedan lämna den till revisor för granskning, kommer kanske efter avskaffandet att köpa bokföringstjänster istället. Banken sätter mer tillit till en bokföring upprättad av redovisningsfirma än egen upprättad bokföring. Företag som vet med sig att de kommer att göra investeringar framöver bör nog hellre behålla revisorn eftersom det blir enklare. Det tar lång tid för en revisor som ska gå igenom flera års siffror, det blir eventuellt till och med dyrare än årlig revision. Det är dock svårt för banken att ge tydliga svar i dagsläget.

4.4 Intervju med Mikael Carlson, kontorschef SEB

SEB:s rötter sträcker sig tillbaka till 1856 och är en nordeuropeisk finansiell koncern som har ca 400 000 företagskunder. Banken har lokal närvaro i Norden, Baltikum, Tyskland, Ryssland och Ukraina. SEB har 20 000 anställda som är verksamma i ett 20-tal länder.

4.4.1 Kreditgivning till företag

Bankens kunder är allt från den lilla enskilda till de stora börsnoterade företaget. De delas in i två olika divisioner, retail och merchant, där retail omfattar företag med en omsättning upp till 500 miljoner kronor, och merchant med en omsättning från 500 miljoner kronor. Uppskattningsvis tillhör 90 procent av de svenska företagskunderna gruppen med omsättning upp till 5 miljoner kronor.

Den allra vanligaste kreditformen är checkräkningskredit, låneform beror på vilken typ av tillgång som ska finansieras.

Vid kreditbedömningen använder banken en egen modell som de utgår ifrån. Den skiljer sig beroende på företagets storlek. De små företagen, med en omsättning upp till 5 miljoner kronor, behandlas enligt en scoringmodell. Banken får indikationer från ett stödsystem om kredit ska beviljas eller inte. Större företag behandlas individuellt.

De centrala delarna i kreditgivningsprocessen är återbetalningsförmågan och personen bakom företaget, främst hans/hennes erfarenheter och referenser, vilket är en viktig del av presentationen som många ägare missar.

”Att ansöka om lån är ungefär som att ansöka om jobb, man måste ha en bra CV”

Ägaren har ofta med sig sin revisor, en extern styrelseledamot eller extern rådgivare vid möten med banken.

Rör det sig om en ny kund tittar banken på affärsplan, swotanalys och budget, då särskilt på hur siffrorna räknats fram. Rör det sig om en befintlig kund är banken oftast redan insatt i verksamheten och har en bra bild av affärsmodellen och känsligheten i kassaflödet. I sådana kreditsituationer använder banken sig av budgeten. Vidare görs en riskanalys med fokus på risken *för* att företaget ska hamna i obestånd, men också på risken *vid* obestånd.

”Om det smäller måste man ha en uppfattning om vad det kan kosta”

4.4.2 Revision

Revisorer och reviderade siffror är en viktig del i bedömningsprocessen. Som motprestation före en låneutbetalning kräver banken ett reviderat bokslut.

”Att få en kvalitetsgranskning, en second opinion av årsredovisningen, att den uppfyller kraven, att den håller en viss kvalitet är viktigt”

Det är Carlsons bedömning att en slopad revisionsplikt inte kommer att underlätta för banken i bedömningsprocessen. Men Carlson har full förståelse för att det underlättar för de mindre företagen. För bankens del ger reviderade siffror trygghet och förtroende för att kunna dra slutsatser om företagets framtida utveckling. SEB har i dagsläget inte tagit ställning till eventuella ändringar av rutinerna vid kreditgivning, men Carlson kan inte se några stora förändringar.

Carlsons funderingar:

Avskaffandet av revisionsplikten är positiv ur SEB:s perspektiv. Om banken har personal med god kunskap av både branscher och revision så kan det vara en konkurrensfördel. Med sådan kunskap kan banken på tidigt stadium se företagets utveckling. Banken kan själv, ur eget perspektiv, göra de nödvändiga bedömningarna, medan en revisor följer andra direktiv.

4.5 Sammanfattning av empirisk data

	Handelsbanken	Swedbank	Nordea	SEB
Kredit-bedömnings-processen	Det primära är återbetalningsförmågan ,bedöms genom att banken studerar årsredovisning, budget, likviditet och pengaflöde.	Banken vill förstå kundens behov, man tittar på affärsidén, kassaflödet och reviderade siffror. Återbetalningsförmågan är viktig.	Banken tittar på affärsidé och budget för att bedöma återbetalningsförmågan.	För att titta på återbetalningsförmågan använder banken affärsidén, swotanalys, budget och reviderade siffror.
Viktigaste underlaget vid kredit-bedömning	Årsredovisning, budget och ägare.	Ägare och årsredovisning.	Ägare och årsredovisningen.	De centrala bitarna är återbetalningsförmågan och ägare.
Revisorer	Revisorer är viktiga, en kvalitetsgarant.	Revisorer är viktiga.	Revisorer är viktiga för att få en utomstående syn på siffrorna.	Revisorer är viktiga, en kvalitetsgarant.
Synen på reviderade siffror	Reviderade siffror är en viktig komponent i processen, och en garanti för att siffrorna är i sin ordning.	Reviderade siffror är viktiga då de ligger till grund för kapitalbedömningen i företaget.	Reviderade siffror är viktiga då de ger en verklig bild av företaget.	Reviderade siffror används som en motprestation till kreditgivningen.
Konsekvenser vid avskaffande av revisionsplikten	Kan inte se några stora förändringar i bankens rutiner.	Förväntar inga förändringar av bankens rutiner.	Banken kommer troligen inte att ändra på rutinerna.	Kan inte se några stora förändringar i bankens rutiner.

Figur 5: Sammanfattning av empirisk data

5. Resultat

Här presenteras en analys av våra empiriska data kopplat till vår teoretiska referensram.

5.1 Kreditbedömningsprocessen

De fyra banker vi intervjuat har bred kundkrets och deras företagskunder är allt från småföretag till stora börsnoterade bolag. Enligt våra respondenter är den vanligaste kreditformen till småföretag checkkrediter, men även vanliga banklån och fastighetskrediter. Syftet med krediten avgör dock vilken kreditform som väljs. Av det som framkommit i våra intervjuer är samtliga respondenter eniga om att det primära vid en kreditbedömning är företagets framtida utveckling och återbetalningsförmåga. Broomé nämner flera olika bitar som banken analyserar för att kunna bilda sig en uppfattning om företagets ekonomiska situation⁸⁵. Detta stämmer väl överens med våra respondenter's åsikter. Samtliga nämner personlighet, affärsidé, redovisning och budget. Fokus ligger på återbetalningsförmågan vilken kan analyseras utifrån finansiella nyckeltal såsom lönsamhet, likviditet och soliditet från bland annat balansräkningen. Broomé diskuterar även säkerheter som banker tar vid lån där banken ser att återbetalningsförmågan är osäker⁸⁶. Detta påstående stämmer inte helt överens med de iakttagelser vi gjort vid intervjuerna. Endast en av respondenterna diskuterar säkerhet som något viktigt, medan en annan berör ämnet som hastigast. Bankerna berättar uteslutande att återbetalningsförmågan är det primära. Om återbetalningsförmågan är osäker beviljas ingen kredit, och banken arbetar även för att undvika och minimera risken att kunden hamnar i obestånd. Detta styrks av flera respondenter som menar att kraft läggs vid risken *för* obestånd, men även risken *vid* obestånd kalkyleras. Broomé menar att med säkerhet är banken i bättre ställning *vid* obestånd. Vidare säger han att bankerna enligt bankrörelselagen ska bedöma risker utifrån risken *för* och *vid* ett obestånd. Den första handlar om företagets återbetalningsförmåga som är viktig. Risken vid ett obestånd handlar om hur stort värde den lämnade säkerheten har.⁸⁷

---

⁸⁵ Broomé, P, et al. (1995)

⁸⁶ *Ibid.*

⁸⁷ *Ibid.*

Tillvägagångssättet vid kreditbedömningen skiljer sig aningen mellan bankerna, men i stora drag innehåller de samma grundstenar. Skillnaden ligger i analysen av det lånesökande företaget. Analysens djup varierar med storlek på lån hos tre av respondenterna, medan den fjärde använder sig av ett scoringsystem för småföretag och ett individuellt system för stora företag. Andra viktiga komponenter som ingår vid kreditbedömningen och som samtliga respondenter uttrycker vikten av, är personen bakom företaget samt reviderade siffror. Några av respondenterna nämner även budget, likviditet och kassaflödesanalys, vikten av att inte bara kunna se bakåt, utan också framåt. Med hjälp av egna modeller plockar banken fram viktiga nyckeltal för att sätta sig in i företagets ekonomiska situation och försöka bedöma den framtida utvecklingen. Respondenterna nämner även att stor vikt läggs på företagets ägare, hans/hennes personlighet, kompetens och meriter. Svensson nämner att man inte bör koncentrera sig på enbart hård fakta såsom de finansiella rapporterna utan de kvalitativa egenskaperna är minst lika viktiga såsom personen bakom företaget. Information om ägaren av företaget är relevant och en viktig del i bedömningen.⁸⁸ Genom en bra relation och informationssamling mellan bank och företag minskar osäkerheten och banken får ökade kunskaper enligt Tegin⁸⁹. Bankerna i våra intervjuer arbetar mot företag på lokal nivå och nämner att de oftast har god kännedom om de entreprenörer som verkar inom området. Det är av vikt för att skapa den nära relation banken behöver som enligt Landström ska leda till en lönsam marknadsmöjlighet.⁹⁰

5.2 Revisorns och reviderat materials betydelse

Revisionens syfte är att granska företagets årsredovisning, bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisorn blir en kvalitetsstämpel för de siffror intressenterna ser.⁹¹ Siffrorna representerar företaget på ett rättvisande sätt, vilket är viktigt, något även Sjöström påpekar⁹². Samtliga respondenter är eniga om att revision utgör någon form av kvalitetsgaranti som garanterar att företagets räkenskaper är i sin riktighet. Det ger banken en trygghet och tillit till företaget som inte går att ersätta. Att en extern och kunnig person granskat företagets siffror gör att de går att lita på. Årsbokslut är ett viktigt redskap för att kunna blicka bakåt i tiden och tolka företagets utveckling. Enligt Moberg måste företagets

---

⁸⁸ Svensson, K. & Ulvenblad, P-O. (1995)

⁸⁹ Tegin, Å. (1997)

⁹⁰ Landström, H. (2003)

⁹¹ Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR. (2007)

⁹² Sjöström, C. (1994)

intressenter, bland annat kreditgivare, kunna lita på den ekonomiska information som företaget lämnar⁹³. En revisor ger trovärdighet åt informationen genom sina kontroller, vilket illustreras i ansvarsmodellen. En del av informationen företaget presenterar kvalitetssäkras av en revisor innan den når intressenterna. Information som går via en revisor är en granskning gjord på den ekonomiska informationen samt förvaltningsberättelsen. Det blir en kvalitetsförsäkring för bankerna att en extern kunnig och oberoende person har tittat igenom och gett en bedömning av företaget.⁹⁴ Både teorin och våra respondenter är eniga om att en revisor ökar kvalitén på informationen som ges. Enligt Principal-Agent teorin ska revisorn skydda ägarna och intressenterna genom att bidra till en rättvis bild av företaget⁹⁵. Respondenterna anser vidare att revisorer och reviderade siffror skapar trovärdighet åt företagets siffror och därmed en trygghet i bankens finansiella relation till företaget. Respondenterna säger att revisionen utgör en del av hela bilden när de gör en kreditbedömning. Den ekonomiska informationen är viktig men även ägaren av företaget, ryktet och presentationen spelar en stor roll. Bankerna får information från olika håll och inte enbart från revisorn. Om vi återgår till ansvarsmodellen i teorin finns det två vägar för informationsflödet att gå från företaget till intressenterna, i vårt fall bankerna. Den första är genom en revisor vilket har nämnts. Information om affärsidén och småföretagets ägare får banken genom företaget utan en revisors inblandning, till exempel genom konversationer och uppföljningsmöten. Även ryktet spelar en stor roll då bankerna tar beslut på lokal nivå på grund av att de vill skapa "alla känner alla" känslan. Den här informationen är ett viktigt bidrag för att öka kunskapen mellan företaget och banken. Även risken och osäkerheten minskar.⁹⁶

På frågan om det kommer att bli några förändringar i kreditbedömningsprocessen av småföretag vid slopande av revisionsplikten, är respondenternas svar samstämmiga. Enligt dagens regelverk kommer reviderade siffror efterfrågas oavsett om plikten avskaffas eller inte. Företag som inte vill behålla sin revisor bör låta granska siffrorna då det uppstår kreditbehov. Som framtida funderingar nämns att eventuella förändringar kan komma att bero på hur bra relation banken har till företaget. Om företaget sköter sig prickfritt under sin tid som kund i banken kan det eventuellt bli så att banken inte alltid begär reviderat material. Banken och företaget har oftast olika referensramar och kunskaper, vilket försvårar

---

⁹³ Moberg, K. (2003)

⁹⁴ Öhman, P, et al.(2006)

⁹⁵ Rapp, B. & Thorstenson, A. (1994)

⁹⁶ Öhman, P, et al. (2006)

kreditgivningen.⁹⁷ Båda parterna kan hemlighetshålla eller förvränga information och på så sätt öka osäkerheten.⁹⁸

Ett av de första argumenten till ett slopande av revisionsplikten var att minska kostnaderna för småföretag⁹⁹. Detta tas upp av en av våra respondenter som menar att det är ett förståeligt argument. Econ nämner dock att ett företags kostnader inte nödvändigtvis minskar på grund av borttagandet av revisionsplikten eftersom det uppkommer andra kostnader då revidering inte sker årligen, vilket stämmer med respondenternas funderingar.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Svensson, K. & Ulvenblad, P-O. (1995)

⁹⁸ Rapp, B. & Thorstenson, A. (1994)

⁹⁹ Econ Pöyry. (2007: sid 37)

¹⁰⁰ *Ibid.*

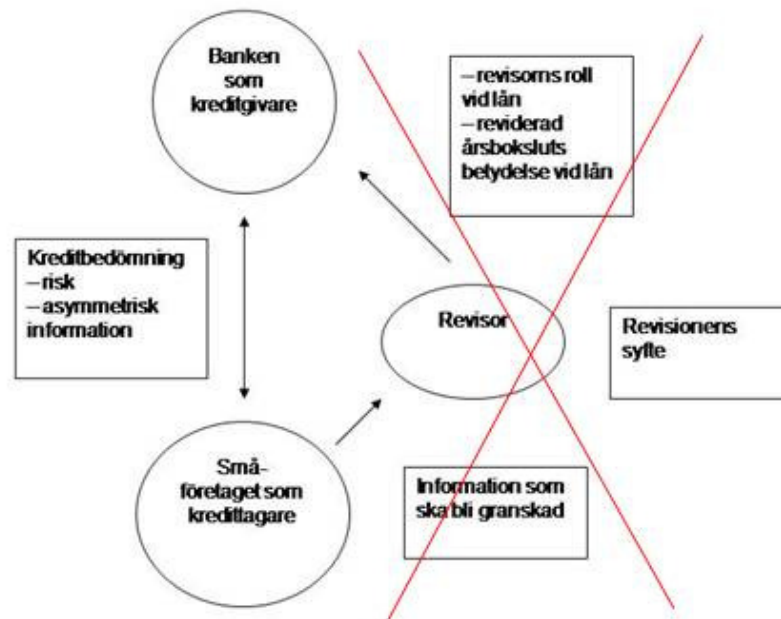
6. Sammanfattande slutsatser

Här redogörs slutsatserna och svaras på frågeställningarna utifrån det som kommit fram i föregående analys.

6.1 Hur påverkas företagen?

Figur 6: Sammanfattande slutsatsmodell, omarbetad efter Öhman (2006: sid 92)

Det vi i denna uppsats ville undersöka var:

- *Hur stor betydelse har reviderad årsredovisning för kreditgivaren vid kreditgivning?*
- *Kommer bedömningsprocessen vid kreditutlåning att förändras?*

Figur 6 ovan speglar informationens vandring från företaget ut till intressenterna, med en liten modifiering, nämligen den att revisionsplikten försvinner. All information kommer att gå direkt från företaget till de olika intressenterna utan en revisors granskande öga. Redan idag går en viss betydelsefull information den vägen, vilket kan följas av figuren. Samtliga respondenter tror inte att avskaffandet av revisionsplikten kommer att påverka bankernas

rutiner vid kreditgivning. Anledningen till det är att bankerna idag sätter stor tillit till revisorerna, en trygghet de vill behålla. Dock har ingen bank tagit en officiell ställning i frågan ännu. Så vad händer när revisionsplikten försvinner? Kommer någon annan extern person ta revisorns plats eller försvinner den helt? Även om bankerna i dagsläget inte kan se några förändringar i regelverket kan man märka en viss osäkerhet. Att döma av vissa respondenters formuleringar funderar några av bankerna redan på att eventuellt införa ett så kallat scoringsystem eller tillsätta egen personal med kunskap inom revision. Dels för att återfå tryggheten med granskade siffror och dels för att vinna konkurrensfördelar, vilket är intressanta idéer, om än spekulationer inför framtiden.

En slutsats som kan dras är att affärsidé, personen bakom företaget och reviderade siffror är de grundläggande byggstenarna i bankens kreditbedömningsprocess, med återbetalningsförmågan som det primära. Vi konstaterar vidare att det företag som vill bli beviljad kredit måste presentera reviderade siffror. Ingen av våra respondenter pekar ut någon faktor som är viktigare än den andra, men indikationer finns att om det saknas reviderat material så beviljas inte kredit. Det som kan tyckas vara överraskande är att en stor vikt läggs på personen bakom företaget. Som en av våra respondenter nämnde *"Att ansöka om lån är ungefär som att ansöka om jobb, man måste ha en bra CV"*. Ägaren måste representera företaget på ett så rättvist sätt som möjligt.

Vår slutsats är att det kommer bli svårare för företag som väljer bort revision att få kredit. Vidare kommer det vara billigare i längden att ha årlig revision då det troligen tar minst lika lång tid (eller längre) för revisorn att gå igenom bokföring för flera år bak i tiden som att göra den löpande. Förhoppningsvis kan vår studie vara till hjälp för de företag som funderar på om de ska behålla eller välja bort revisionen, då den ger indikationer på hur kreditgivare ser på revisionens betydelse.

6.2 Egna reflektioner

Under intervjuerna fick vi ibland känslan av att respondenten undvek att svara på frågor med hänvisning till att banken än så länge inte vet hur många företagare som kommer att nyttja lagändringen. Det tolkar vi som att det troligen förts diskussioner på högre nivå, men att bankerna i dagsläget är ovillig att gå ut med några officiella kommentarer. Det kan troligen bero på konkurrensen mellan bankerna men även att bankerna inte vill uttala sig innan de vet hur företagarna kommer att agera. Några av respondenterna hade verkligen lagt ner arbete på

att presentera bankerna på ett komplett sätt i form av presentationer på dator eller broschyrer. Det kändes roligt eftersom det gav oss en känsla av att vi inte bara tog upp deras tid. Vi anser att det hör till valet av metod, kvalitativa intervjuer, att det uppstår mer information än vad som efterfrågas.

6.3 Förslag till fortsatta studier

Då ämnet är brett och debatten aktuell känner vi att det hade varit intressant att undersöka åsikter hos övriga intressenter, till exempel skatteverket och leverantörer. Vidare skulle det vara intressant med en uppföljning då revisionsplikten väl avskaffats för att undersöka om bankernas inställning och rutiner förändrats. Den undersökningen skulle dock kunna göras annorlunda, kanske med anonyma respondenter då de vågar öppna sig mer och tala om vad de tycker utan att tänka på vilka de representerar. Det skulle även vara intressant att göra en undersökning bland företagen för att se hur många som slutligen slopade revisorn samt hur många som valde att behålla löpande revision och av vilken anledning.

Referenser

1. Aktiebolagslagen 2005:551.
2. Andrén, N., Eriksson, T. & Hansson, S. (2003) *Finansiering*. Trelleborg: Liber AB, elfte upplagan.
3. Bankrörelselagen 1987:617.
4. Bolagsverket (2008) <http://www.bolagsverket.se/dokument/pdf/infomtrl/899.pdf>. (hämtad 2008-04-16)
5. Broomé, P., Elmér, L. & Nylén, B. (1995) *Kreditgivning till företag*. Lund: Studentlitteratur, fjärde upplagan.
6. Bruns, V. (2004) *who receives bank loans? – A study of lending officers' assessments of loans to growing small and medium-sized enterprises*. JIBS Disseration Series No. 21, Jönköping: Jönköpings International Business School LTD.
7. BRÅ PM, 1978:2 ”revisorers verksamhet”.
8. Deakins, D. & Hussain, G. (1994) Risk assessment with asymmetric information. *International Journal of bank marketing* vol 12 24-31.
9. Econ, P. (2007) *Den samhällsekonomiska nyttan av revision*. Framtagen på uppdrag av FAR SRS. Rapport nr: 2007-092 projekt nr: 51091.
10. Economist (2008) <http://www.economist.com/research/Economics/alphabetic.cfm?letter=M#moralhazard>. (hämtad 2008-05-20)
11. Economist (2008) <http://www.economist.com/research/Economics/alphabetic.cfm?term=adverseselection#adverseselection>. (hämtad 2008-05-20)
12. Eriksson, M. (2006) ”Bör revisionsplikten avskaffas eller behållas” <http://alltomrevision.wordpress.com/2006/12/18/bor-revisionsplikten-avskaffas-eller-behallas>. (hämtad 2008-04-15)
13. Ejvegård, R. (2003) *Vetenskaplig metod*. Lund: studentlitteratur, tredje omarbetade upplagan.
14. EU:s fjärde direktiv <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1978L0660:19950101:SV:PDF>. (hämtad 2008-04-13)
15. Falkman, H. (2002) *Bankrörelserisker och riskhantering*. Stockholm: Norstedts juridik.

16. FAR. (2006) *Revision en praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR förlag.
17. Financial Accounting Standard Board, FASB. (1980) Statement of Financial Accounting Concept no 2, Qualitative Characteristics of Accounting Information. Connecticut.
18. Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR. (2007) *Samlingsvolym del 2*. Stockholm: FAR förlag.
19. Gerdin, V. (2004) "motion till riksdagen", 2004/05:L19, http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=410&dok_id=GS02L19. (hämtad 2008-05-03)
20. Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997) *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur, andra upplagan.
21. Jacobsen, D. I. (2002) *Vad, hur och varför*. Lund: Studentlitteratur.
22. Jansson, A-M. (2008) Revision ur ett revisorsperspektiv- en metodstudie. Licentiatavhandling, Luleå Tekniska Universitet.
23. Landström, H. (2003) *Småföretaget och kapitalet*. Kristianstad: SNS Förlag, första upplagan.
24. Lindfors Johansson, M-B. (1993) *Att utveckla kunskap*. Lund: Studentlitteratur.
25. Moberg, K. (2006) *Bolagsrevisorn, oberoende-ansvar-sekretess*. Stockholm: Norstedt Juridik.
26. Nutek (2008) <http://www.nutek.se>. (hämtad 2008-05-19)
27. Olsson, H. & Sörensen, S. (2007) *Forskningsprocessen kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber AB, andra upplagan.
28. SCB (2008) <http://www.scb.se>. (hämtad 2008-04-12)
29. Sjöström, C. (1994) *Revision och lagreglering ett historiskt perspektiv*. Licentiatavhandling, Linköping nr 417.
30. Smith, D. (2006) *Redovisningens språk*. Danmark: Studentlitteratur, tredje upplagan.
31. SOU 2008:32, <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/102124>. (hämtad 2008-04-03)
32. Svenska Bankföreningen (2008) <http://www.bankforeningen.se/>. (hämtad 2008-04-11)
33. Svensson, B. (2000) Redovisningsinformation för kreditbeslut. Department of business studies. Uppsala university. Occasional paper 2000/3.

34. Svensson, K. & Ulvenblad, P-O. (1995) Management of bank loans to small firms in a market with asymmetric information: an integrated concept. SIRE-Working paper 1995:2.
35. Tegin, Å. (1997) *Kredithandboken*. Falköping: Norstedts juridik, andra upplagan.
36. Thorell, P. & Norberg, C. (2005) *Revisionsplikten i små aktiebolag*. Lunds Universitet.
37. Trost, J. (2005) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur, tredje upplagan.
38. Winborg, J. & Landström, H. (2001) Financial bootstrapping in small businesses: examining small business managers resource acquisition behaviors. *Journal of business venturing*, 16.
39. Öhman, P, Häckner, E, Jansson, A-M & Tschudi, F. (2006) Swedish Auditors View of Auditing: Doing things right versus doing the right things. *European accounting review*. Vol 15 89-114.

Telefonintervjuer

1. Handelsbanken, Järpen – 2008-05-07
Henrik Lindqvist, kontorschef
Tel: 0647-105 19
2. SEB, Umeå – 2008-05-14
Mikael Carlson, kontorschef
Tel: 0771-36 53 65

Personliga intervjuer

3. Swedbank, Östersund – 2008-05-08
Lars Frisk, företagsrådgivare
Tel: 063-14 25 00
4. Nordea, Östersund – 2008-05-09
Conny Åström, kontorschef
Tel: 0771-22 44 88

Bilaga 1

Intervjuguide

Kort om kreditgivaren

Kreditgivning till företag

Vilka är era företagskunder?

Hur ser ni allmänt på kreditgivning till företag?

Hur stor andel är småföretag (definiera) vid kreditgivningen?

Vanligaste kreditgivningsformen?

Vad för underlag behövs för bedömning av lån?

Från företaget: Finansiella rapporter? Affärsidé? Säkerheter?

Skillnader och likheter att ge krediter till stora och små företag?

Hur får ni den information som behövs från småföretaget? Ägaren själv?

Vilka lagar och regler måste ni rätta er efter vid kreditgivning?

Hur går kreditgivningsprocessen till, steg för steg?

Första mötet? Uppföljning?

Används standardiserade modeller som ni utgår ifrån?

Risker

Bankernas risker vid utlåning?

Hur bedöms dessa risker? Vad tas till hänsyn?

Informationsflödet mellan banken och småföretaget?

Revision

Vad anser ni om slopande av revisionsplikten för små bolag?

Vad får det för konsekvenser hos er?

Kommer ni att göra förändringar i kreditbedömningsprocessen? Hur?

Vad har en revisor för roll vid kreditgivning? Är de viktiga? Andra personer som spelar en viktig roll vid kreditgivning?

Om revisorer är viktiga, varför?

Reviderad årsboksluts betydelse för lån? Hur stor betydelse har den?

När behövs den? Finns det andra möjligheter?

Är det något utöver det som är sagt som ni vill tillägga?